

Helsinki 16.4.2021

Kirjaamot:
Valtioneuvosto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oikeusministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtiovarainministeriö

1

Suomen Kunto- ja terveystuokakeskusten yhdistys SKY ry:n kirjallinen lausunto

ASIA: LAUSUNTO HALLITUKSEN EXIT-STRATEGIASTA, SUUNTAVIIVAT COVID-19-EPIDEMIAAN LIITTYVIEN RAJOITUSTOIMIEN JA -SUOSITUSTEN HALLITULLE PURKAMISELLE (LUONNOS HALLITUKSEN MUISTIOKSI 9.4.2021)

TAUSTAA

Pandemia on aiheuttanut tilanteen, jossa perustuslailliseen elinkeinon harjoittamisen oikeuteen on puututtu tiettyjen toimialojen osalta. SKY on lausunnoissaan ja kuulemissa todennut, että lain tulkinnat ja toimenpiteet tulevat aiheuttamaan vakavia taloudellisia, työllisyyteen ja kansalaisten terveystuokseen liittyviä ongelmia. Hallituksen esittämä exit-strategia ja sen jalkauttaminen rajoitusten ja purkujen osalta ei ole oikeasuhtainen, yhdenvertainen eikä ota huomioon liikunnan merkitystä kansanterveyteen ja talouteen sekä työllisyyteen. Liikunta-alan elinkeinotoiminta ei ole harrastustoimintaa. Liikunta-alan yritysten tasavertainen ja oikeudenmukainen korona-exit tulee rakentaa tietoperusteisesti vaikuttavuusarvioinnin kautta. Tätä olemme korostaneet useissa aiemmissa lausunnoissamme.

Yksi suurimmista perusongelmista on edelleen alan liikkumiseen liittyvien tilojen luokittaminen virheellisesti korkean tartuntariskin ympäristöksi. Olosuhteiden osalta ala on reguloitua liiketoimintaa (rakennuslupa tai toimenpidelupa, useat viranomais tarkastukset). TTL:n sisällä ei ole kuntosalista määrittelyä. Lainsäätäjän luettelomainen olosuhteiden, palveluiden, harrastusten ja liikkujien listaus on ollut ja on ongelmallinen. Liikunta-ala kaikkine toimijoineen on tehnyt koko pandemian aikana vastuullista, ennakoivaa omavalvontaa ja noudattanut lakia.

Toimiala on rakentanut kansainvälisellä ja kansallisella yhteistyöllä tartuntojen ehkäisyyn liittyviä hyviä käytäntöjä ja soveltanut niitä pandemian leviämistilanteen mukaisesti. **TTL:n 58 c ja d sisällöt ovat olleet käytössä jo pitkään ja niitä on tarkennettu viranomaismääräysten ja -määrittelyjen mukaisesti (esim. turvaväli päätös, valvonta ja osallistujarajaus). Tartunnat ovat promilleluokkaa suhteessa käynteihin ja**

jatkoaltistumisia ei ole juuri todettu. Näistä toimenpiteistä huolimatta yritykset ovat joutuneet rajoittamaan ja sulkemaan elinkeinonsa. Rajoitusten pitää olla oikeasuhtaisia ja välttämättömiä taudin leviämisen estämiseksi. Lisäksi sulkutoimien pitäisi olla portaittaisen etenemisen kautta viimesijaisin keino. Hallituksen suunnitelman tarkoituksena on luoda näkymää ja ennakoitavuutta sekä antaa suuntaviivoja etenemisestä. Epidemian hillinnän osalta tilanne näyttää menevän hyvään suuntaan. **Liikuntaan liittyvien rajoitusten ja sulkujen purku tulee toteuttaa epidemiatilanteen mukaisesti välittömästi. Kunto- ja terveystuokunta-alan yritykset ovat rakentaneet terveysturvalliset toimintatavat.**

PERUSTELUT PIKAISILLE PURKUTOIMENPITEILLE

- **Terveysturvallinen ympäristö – siirtyminen pykälään 58 d käyttömalliin (58 c, d ja h)**
  - toimenpiteet ovat olleet käytössä jo pitkään -> alan hyvät käytänteet, CEN standardi tulossa
  - olosuhteet pystytään tarvittaessa rajaamaan
  - tilojen ilmastoinnilla on jo nyt omat lisämääräykset, rakentamismääräyskokoelman ohjekorttien mukaan; yleensä vähintään 6 l/m²/s
  - toimialalta ei ole todettu tartuntaketjuja, jäljitettävyyden sataprosenttista, AVI:n tarkastuksissa on todettu alan noudattavan hyvin TTL:n mukaisia määräyksiä.
  - reaaliaikainen kulunvalvonta myös kertoo operaattoreille tiloissa olevan asiakasmäärän-> jäljitystuki
- **Kansanterveys - liikkumattomuuden kustannukset jo ennen koronaa olivat 3,5-7,5 miljardia vuodessa - liikkumattomuus on lisääntynyt - terveys heikkenee - kustannukset kasvavat tutkitusti; tarvitsemme pikaisia toimenpiteitä**
  - työ- ja toimintakyky on heikentynyt (ikäihmiset, riskiryhmät, kansalaiset)
  - kansansairauksien kasvu käynnistynyt
  - polarisaatio lisääntynyt – alueellinen epätasa-arvo
  - henkinen pahoinvointi lisääntynyt
  - liikunnan yhteiskunnallinen merkittävyys jätetty huomioimatta – hyvinvoinnin tukipilari on murtumassa

Liikunnan positiivinen vaikutus sairauksien ehkäisyssä on tutkittua.

- **Kansantalous - yrittäjyys - kuntien elinvoima - työllisyys**
  - ekosysteemituomala - kasvu ennen koronaa - alan yritysten ja työpaikkojen turvaaminen - ovat osa tulevaa SOTE-ratkaisua. Ne luovat kunnille elinvoimaa.
  - purkujen kautta vältetään lomautukset, konkurssit ja irtisanomiset

- terveyden edistämisen kautta työ- ja toimintakyky on myös yhteiskunnallisesti merkittävä kokonaisuus
- henkinen jaksaminen ja aktiivinen kansalainen
- väestön ikääntyminen - terveystason säilyttäminen
- työllisyysvaikutukset
- **Globaali pandemia - kansallinen toimintakyky - tuetaan näitä**
  - kansainvälinen kilpailukyky
  - elinkeinotoiminnan tukeminen
  - innovaatiokyky – usko tulevaan

LISÄKSI TOTEAMME SEURAAVAA:

Keväällä 2020 Valtion Liikuntaneuvoston selvityksen mukaisesti ¹ todettiin COVID-19 pandemian vaikutuksen liikunta-alan yrityksiin. **Liikunta-alan yrityksistä 59 %:lla liikevaihto oli laskenut vähintään puolella.**

Alan yhteiskunnallinen vaikuttavuus kansalaisten fyysisen-, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin osalta on kiistaton.

Tilanne on muuttunut yritysten liiketoimintojen osalta kriittiseksi. Pandemia kohtelee toimijoita liiketoimintakonseptin osalta sekä alueiden päätösten ja koronatuokien osalta epäoikeudenmukaisesti, alla vielä kertaus kustannuksista:

- Keskiarvallisesti kulut kuntosaleilla, jossa ei ole jatkuvaa henkilökuntaa ovat n. 16 000-25 000 e kahdessa viikossa/toimipiste tilan koon ja toimintamallin mukaisesti.
- Kuntokeskuksissa, joissa on useita tiloja ja osittain henkilökuntaa tai toimivat ns. täyden palvelun konseptilla, kiinteiden kulujen osuus on palkkakulut mukaan laskettuina 35 000 – 300 000 e kahdessa viikossa/toimipiste.
- Kiinteitä kuluja ovat mm. palkat, vuokrat ja muut toimitilakulut (mm. sähkö, vesi, lämmitys, vartiointi, vakuutukset, siivous, tekniikka, lupamaksut, kiinteistövero, tarvikkeet), laiteleasingit, ohjelmalienssit, henkilökuntakulut, markkinointi, muut osto- ja palvelukulut sekä pandemian edellyttämät hygieniakulut.

Asiakkailla maksetut hyvitykset, myynnin menetykset, rajauksien edellyttämät operatiiviset muutokset ja asiakkaiden lisääntyneet palveluiden jäädytykset ovat laskeneet liiketoiminnan tuottoja kannattavuuden ääri rajoille. **Asiakaspysyvyys ja uusasiakashankinta on**

¹ <https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2020/06/Koronapandemian-akuutit-vaikutukset-liikuntatoimialaan-VLN-2020.pdf>

mahdotonta ilman selkeää näkymää. Viranomaispäätösten aikataulut eivät ole mahdollistaneet toimintojen sopeuttamista – kustannukset ovat kasvaneet.

Tilanne ei voi jatkua tällaisena heinä-elokuuhun asti.

4

TUET JA NIIDEN KOHDENTUMINEN-EPÄVARMUUS KASVAA

Kustannustukien osalta pandemian aikana investoineet yritykset ovat jääneet ilman tukia. Lisäksi isot työllistävät yritykset ovat jäämässä tukiloukkuun (uuden toimipisteen avaus ketjuilla).

STM-AVI laintulkinta aiheutti alalle välitilan ja viranomaismääräyksen mukaisen sulkutilanteen osalle yrityksistä (10 henkilön rajaus ja valvonta). Nämä tilanteet tulee ottaa huomioon sulkukorvauksissa.

Elinkeinoiminnan viranomaismääräyksissä prosessin vaikuttavuutta ei ole arvioitu ja alle vuorokauden sisällä tapahtuviin muutoksiin ei pystytty reagoimaan (henkilöstö, asiakkaat, palvelu- tavarantoimittajat).

Helmikuussa 2021 oli TTL:n 58 pykälän sisällä alueellisesti erilaisissa tilanteissa olevia yrityksiä, jolloin palkkojen ja näin ollen kiinteiden kulujen osalta arviokuukaudeksi valittu kuukausi on epäoikeudenmukainen. Ilmeisesti tartuntatautilain puolella olevien liiketoimintojen kokonaisuutta ei valmistelussa arvioitu lainkaan? **Käytännössä eniten kärsineet yritykset saavat vähiten korvauksia.**

Edellä mainitut ongelmat tulisi oikaista ja samalla käynnistää kustannustuki IV:n valmistelu ja sulkukorvausten räätälöity toimialakohtainen kohdentaminen.

TULEVAISUUS

Ehdotukset toimialan turvaamiseksi:

- Rakennetaan uusi toimialakohtainen tukimalli yhteisten asiantuntijaneuvottelujen tuloksena. Sen tulisi kohdentua sulkusuositusten alaisiin voimakkaasti kärsineisiin toimialoihin.
- Terveyden edistämisen ja elinvoiman sekä työllisyyden tukemiseksi kuntia kannustetaan ottamaan liikunnan palvelusetelit yhdeksi uudeksi toimintamalliksi. Kuntouttava liikunta sekä kohdennetut toimenpiteet työ- ja toimintakykyyn uusilla kumppanuusmalleilla.
- SOTE-uudistuksen sisällä liikuntapalveluiden henkilökohtaisen budjetoinnin malli käyttöön samoin palvelusetelit

- Liikunta-alan pitkäaikainen tavoite yhteisen alemman arvonlisäveroluokan kokonaisuudesta toteutetaan pikaisesti, välitön vaikutus yrityksiin ja kuluttajiin
- Liikkeen- tai ammatinharjoittajalle (eli toiminimiyrittäjä) mahdollistetaan liikunta- ja kulttuuriseteleiden verovähennysoikeus
- Henkilökohtaisen valmennuksen (personal trainer) palvelut siirretään pysyvästi alempaan arvonlisäveroluokkaan ja määräaikaisella lailla välittömästi. Tällä varmistetaan kansalaisten terveyskunnan paraneminen ammattimaisesti ja turvallisesti. Samalla tuetaan myös koronan jälkeisen ajan henkilökohtaisen liikkumisen palvelujen kysynnän kasvua.
- Kehitetään malli, jossa yksilön todennettua liikkumista kannustetaan hyväksymällä osa liikuntakustannuksista verotuksessa esim. kotitalousvähennyksen kautta "kansallinen kuntosalikortti lihaskunnan ylläpitämiseen"
- Tuetaan yritysten kansainvälistymistä sekä verkostoitumista poistamalla Business Finlandin exhibition explorer-tuen neljän yrityksen minimikiintiö/messutapahtuma.
- Rakennetaan liikunnanpalvelutuottajien kuntakohtaiset ja/tai SOTEHY-palveluhakemistot SOTE-uudistuksen mukaisesti (tukevat kansalaisia löytämään alan toimijat, hyödynnetään palvelujauksessa ja liikuntaneuvonnan kohdentamisessa)
- Investointituki -> alueellinen -> kannustin paikalliselle palvelujen säilyttämiselle ja kehittämiselle-> hankemalli
- Kehitystuki - henkilöstöön kohdistuva osaamisen kehittäminen ja täydentäminen = työllisyyden turvaaminen muuttuvassa toimintaympäristössä
- Rokotustodistus mahdollistaisi kohdennetut palvelut
- Liikunnan rahoitus- ja tukijärjestelmän kokonaisuudistus

Rajoitusten purkamisjärjestyksen osalta edellytämme välittömiä purkutoimenpiteitä alueellisen ja paikallisen pandemiatilanteen mukaisesti. Toivomme, että hallitus ottaa huomioon toimialamme näkemykset suunnitelman viimeistelyssä.

Kunnioittaen:

SUOMEN KUNTO- JA TERVEYSLIIKUNTAKESKUSTEN YHDISTYS SKY RY

Jussi Raita
Puheenjohtaja
044 594 4451

jussi.raita@elixia.fi

Riitta Hämäläinen-Bister
Toiminnanjohtaja
040 515 4449

riitta@sky-ry.fi